

Til beslutningsforslag nr. **B 159**

Folketinget 2024-25

Betænkning afgivet af Miljø- og Fødevareudvalget den 28. maj 2025

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om at indføre grundvandsparker

[af Søren Egge Rasmussen (EL) m.fl.]

1. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (S, V, DD, LA, M og DF) indstiller beslutningsforslaget til *forkastelse* ved 2. (sidste) behandling.

Et *mindretal* i udvalget (SF, EL, ALT og RV) indstiller beslutningsforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *andet mindretal* (KF) vil redegøre for sin stilling til beslutningsforslaget ved 2. (sidste) behandling.

Borgernes Parti, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ved betækningsafgivelsen ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

2. Politiske bemærkninger

Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet og Radikale Venstre

Socialistisk Folkepartis, Enhedslistens, Alternativets og Radikale Venstres medlemmer af udvalget noterer sig, at beslutningsforslaget er fremsat med ønsket om at accelerere beskyttelsen af grundvandet. Grundvandet er en af de vigtigste samfundsmæssige værdier, vi overhovedet har. Alligevel har indsatsen alt for længe har været præget af frivillighed og udskydelse af de nødvendige politiske beslutninger. Dette har ført til omfattende og alvorlig forurening af grundvandet.

I 2024 blev der fundet rester af landbrugets sprøjtegifte i 55,7 pct. af de aktive drikkevandsboringer, jf. »Forekomst af pesticidstoffer i de almene vandværkers boringskontrol for perioden 1/1-2024 til 31/12-2024«, GEUS, 2025. Grundvandsovervågningen viser, at omkring 80 pct. af det øverste grundvand nu er forurenet, og i 40 pct. af prøverne er forekomsten højere end grænseværdien, jf. »Grundvandsovervågning, Status og udvikling 1989 – 2023«, GEUS,

2024. For nitrat er der en stigende tendens i fund over kravværdierne i prøver af det øverste grundvand, og Grundvandsovervågningen GRUMO (1.035 målesteder) har fundet nitrat i næsten 50 pct. af prøverne, mens kravværdien var overskredet i knap 13 pct. af prøverne, jf. B 159 – svar på spm. 5.

Dette er særlig alvorligt, fordi det øverste grundvand er fremtidens drikkevand. Tallene viser, at mere end 40 års indsats for at beskytte grundvandet har slået fejl. Milliarder af kroner er blevet brugt på kostbar kortlægning uden afgørende handling. Det er et enormt politisk svigt, og de katastrofale mange fund af giftstoffer viser, at der er akut brug for handling for at sikre rent drikkevand til vores børn og børnebørn. Med etablering af grundvandsparker på 200.000 ha grundvandsdannende områder kan vi sikre rent drikkevand til fremtiden.

Det glæder Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet og Radikale Venstre, at ministeren deler partiernes opfattelse og anser »det som den bedste og mest økonomisk ansvarlige løsning at beskytte grundvandsressourcen, før den bliver forurenet«, jf. B 159 – svar på spm. 8. Det undrer derfor, at ministeren og resten af regeringen ikke ønsker at bakke op om beslutningsforslaget og hurtigst muligt bremse forureningen af vores sårbare grundvandsdannende områder.

DANVA vurderer, at det i gennemsnit vil koste omkring 130 kr. pr. husstand om året at beskytte grundvandsparkerne mod forurening med pesticider og nitrat, jf. »Drikkevand skal med fra start i udrulning af Folketingets trepart«, www.danva.dk, den 18. november 2024. Til sammenligning lander der nu en regning på omkring 1.000 kr. pr. husstand om året hos samtlige husstande i Aalborg, som konsekvens af at forureningen med det sundhedsskadelige og kræftfremkaldende stof nitrat, der stammer fra landbrugets gødning, nu har nået et niveau, hvor man er nødt til at rense vandet, for at det kan være sikkert for borgerne at drikke, jf. »Regning på 645 millioner kroner for rent drikkevand ender hos borgerne i Aalborg«, www.dr.dk, den 27. maj 2025.

Det er altså næsten otte gange dyrere at rense vandet alene for nitrat, end det ville være at beskytte vandet mod forurening. Den samlede regning i Aalborg lander på 645 mio. kr. om året, men forureningens pris i form af menneskeliv er både urimelig og helt ubærlig. »Det bliver anslået, at de 74 kræfttilfælde, man har i Aalborg på grund af nitrat, koster samfundsøkonomien én milliard kroner om året«, siger Anna Aaen, rådkvinde for Klima og Miljø for Enhedslisten i Aalborg Kommune og forkvinde for bestyrelsen i Aalborg Forsyning til DR, jf. »Regning på 645 millioner kroner for rent drikkevand ender hos borgerne i Aalborg«, dr.dk, den 27. maj 2025.

Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet og Radikale Venstre noterer sig, at vandbranchen og en række grønne organisationer den 4. september 2024 rettede henvendelse til samtlige partier i Folketinget med en opfordring til at tage udpegning af grundvandsparker ind i forhandlingerne om den grønne trepartsaftale. Organisationerne vedlagde Det Blågrønne Danmarkskort, der kan bruges som grundlag for udpegning af 200.000 ha grundvandsparker, jf. »Grundvandsparker – »det blågrønne samarbejde« med: Drikkevand, natur, friluftsliv, skov, økologi og klima«, Danva m.fl., den 4. september 2024.

Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet og Radikale Venstre noterer sig også, at der ifølge formand for Klima- og Miljøudvalget i KL, Johannes Lundsfryd, allerede er tilstrækkelig viden hos vandselskaberne om, hvilke områder der skal beskyttes, til, at man roligt kan sætte gang i arbejdet nu, jf. »KL-formand: Tænk i helheder fra start og brug vandselskaberne«, Danskvand, februar 2025, side 27.

Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet og Radikale Venstre vurderer på den baggrund, at kommunerne allerede i 2025 kan udpege områder til grundvandsparker som en integreret del af de lokale treparters udarbejdelse af arealplaner ved at inddrage vandselskaberne og deres viden om behovet for beskyttelse af grundvandet. Partierne noterer sig imidlertid, at miljøministeren og ordførerne fra regeringspartierne (S, V og M) under førstebehandlingen begrundede deres modstand mod beslutningsforslaget med, at man er nødt til at vente på Miljøstyrelsens igangværende kortlægning af grundvandsdannende områder og derfor først i 2027 kan træffe beslutning om beskyttelsen af de sårbare grundvanddannende områder, hvor fremtidens drikkevand dannes, jf. miljøministerens tale under 1. behandling af B 159, den 2. maj 2025.

Det fremgik også af førstebehandlingen, at regeringen ikke ønsker at påbegynde lovarbejdet for at beskytte de sårbare grundvanddannende områder før 2027. Det undrer os, og Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet og Radikale Venstre kan ikke se det som andet end endnu et eksempel på, at man fra regeringens side udskyder de nødvendige politiske beslutninger om at beskytte danskernes drikkevand.

Ved at påbegynde lovarbejdet nu kunne man ved udgangen af 2025 have en lov vedtaget, som forbyder anvendelse af pesticider og deponering af jord fra bygge- og anlægsprojekter oven på sårbare grundvanddannende områder. Hvis det vurderes nødvendigt at afvente Miljøstyrelsens kortlæg-

ning, kunne loven blive implementeret område for område, efterhånden som Miljøstyrelsens kortlægning bliver færdig, hvilket sker løbende, jf. B 159 – svar på spm. 4. Ministeren oplyser, at kortlægningen forventes afsluttet i 2026, jf. B 159 – svar på spm. 3. Partierne noterer sig, at alle sårbare grundvanddannende områder i hele Danmark dermed kunne være effektivt beskyttet senest ved udgangen af 2026, hvis regeringen ønskede det.

Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet og Radikale Venstre noterer sig, at ministeren i sit svar på B 159 – spm. 1 har angivet: »Kommunerne og vandforsyningerne kan i dag benytte gældende regler til at beskytte de kortlagte sårbare områder, hvis de lokalt ønsker at gøre det. Af denne grund offentliggør vi løbende de kortlagte områder og deler dem med lokale grønne trepartier og kommuner. Områderne kan med gældende regler beskyttes enten gennem aftaler med lodsejere eller via kommunale påbud og forbud efter reglerne i Miljøbeskyttelseslovens §§ 24 og 26 a.« Partierne noterer sig imidlertid, at kommunernes og vandforsyningernes muligheder for med de gældende regler at sikre beskyttelsen af de sårbare grundvandsdannende områder er utilstrækkelige, og at der er behov for ny national lovgivning.

»Vores grundvand og vores rene drikkevand er truet. Derfor foreslår vi en fredning for et område på størrelse med cirka fire gange Falster«. Sådan sagde statsminister Mette Frederiksen den 28. oktober 2022 til Politiken, da Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre og Alternativet sammen foreslog at oprette 200.000 ha grundvandsparker efter valget, hvis vi tilsammen fik flertal i Folketinget, jf. »Rød blok vil sikre rent drikkevand«, politiken.dk, den 28. oktober 2022. Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet og Radikale Venstre noterer sig med skuffelse, at Socialdemokratiet ved at stemme imod Enhedslistens beslutningsforslag nu forpasser muligheden for at leve op til det valgløfte.

Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet og Radikale Venstre stemmer for beslutningsforslaget, som vil accelerere den nødvendige beskyttelse af vores grundvand ved at stoppe fremtidig forurening, hvilket med ministerens egne ord er »den bedste og mest økonomisk ansvarlige løsning at beskytte grundvandsressourcen«. jf. B 159 – svar på spm. 8.

3. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 28. februar 2025 og var til 1. behandling den 2. maj 2025. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Miljø- og Fødevareudvalget.

Oversigt over beslutningsforslagets sagsforløb og dokumenter

Beslutningsforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under beslutningsforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 3 møder.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 3 bilag på beslutningsforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har under udvalgsarbejdet stillet 11 spørgsmål til miljøministeren til skriftlig besvarelse, som ministeren har besvaret.

Anne Paulin (S) Lasse Haugaard Pedersen (S) Bjarne Laustsen (S) Fie Hækkerup (S) Thomas Skriver Jensen (S)

Ida Auken (S) Thomas Monberg (S) Kris Jensen Skriver (S) Thomas Jensen (S) Erling Bonnesen (V) nfmd.

Kim Valentin (V) Anni Matthiesen (V) Hans Christian Schmidt (V) Charlotte Bagge Hansen (M) Torsten Gejl (ALT)

Hans Kristian Skibby (DD) fmd. Kristian Bøgsted (DD) Pernille Vermund (LA) Carsten Bach (LA) Rasmus Jarlov (KF)

Per Larsen (KF) Kim Edberg Andersen (DD) Mette Thiesen (DF) Carl Valentin (SF) Marianne Bigum (SF)

Søren Egge Rasmussen (EL) Leila Stockmarr (EL) Katrine Robsøe (RV) Helene Brydensholt (ALT)

Borgernes Parti, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	50	Radikale Venstre (RV)	6
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	23	Alternativet (ALT)	6
Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg (DD)	16	Borgernes Parti – Lars Boje Mathiesen (BP)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Naleraq (N)	1
Liberal Alliance (LA)	15	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Moderaterne (M)	12	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	10	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Enhedslisten (EL)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	5
Dansk Folkeparti (DF)	7		